

UITDIJENDE 'BEROEPSGROEP' GAAT GEBUKT ONDER HILARISCHE UITWASSEN

Iedereen COACH!

door **ROB HAMMINK**

AMSTERDAM, zaterdag
Als je helemaal niets meer kunt, word je coach. Ontslagen en geen kans op de arbeidsmarkt? Word coach! Last van een penopauze? Word coach! Afgekeurde voetballer of eierboer? Tja. De ene helft van Nederland coacht langzamerhand de andere helft. Van love-coach tot relatie-coach. Uit alle hoeken en gaten komen helpende handen.

Oké, ik geef toe: mijn aversie tegen coaches en hun rand-collegae (coaches die coaches coachen) is gebaseerd op uh... gevoel. Maar het zijn er domweg ook zoveel. Je kunt geen krant of tijdschrift open slaan of een begripsvolle leef-gezond-coach met scherpe oogjes knaakt de pagina's uit. En als je bij Google het woord coach intikt, mag je blij zijn dat je computer niet vastloopt. Bovendien ben ik van het simpele soort dat ervan overtuigd is dat iedereen vooral zijn eigen ellende moet aanpakken en spieren kweken zonder coach kan heel goed, echt. Daar heb je geen kaalgeschoren meehijgende klerenkast voor nodig. Volledig bevooroordeeld stapte ik dus in de Wereld van de Coach en kwam tot een verrassende conclusie.

Trend

Om te beginnen schreef ik me als 'Kies je Koers Coach (wilde opvallen met die K) in op de site: 'Iedereen coach' en 'mycoachconnect'. Want dat is de allernieuwste trend in het land van de onnavolgbare hulpverlener, e-coaching. Via internet de ander helpen. De Universiteit van Tilburg heeft zelfs dit jaar een paar ton subsidie van de overheid gekregen om deze tak van coaching uit te bouwen en er is 12 mei een seminar, maar daarover straks meer.

Een paar muisklikken verder heette 'Iedereen coach' me een warm welkom en de eerste oefeningen trappelden een dag later in m'n inbox. Bij 'mycoachconnect' gingen ze een stap verder en vroegen om een vooropleiding en een korte uitleg over jezelf. Bovendien mocht je een uurtarief opvoeren. En daar schitterde 'Rudolf Hammink' met zijn zwemdiploma's, zeven jaar hbs en schriftelijke PBN-cursus Psychologie. Levensdoel: het helpen van zielige mensen. Op de vraag hoe ik aan hulpbehoevende medeladers kon komen, a 535 euro per uur, kwam een uitgebreid antwoord met tips. Rudolf werd niet gescreend en had zichzelf als loslopend internetwild tot topcoach gekroond.

Niet echt uniek. Sommige bekende Nederlanders geloven -ondanks dat de realiteit anders wil- in hun uitzonderlijke krachten. Zo vertelt een bergbeklimmer, wiens voeten zijn afgevroren tijdens een mislukte expeditie, hoe managers zich als echte leiders kunnen ontpoppen. Uurtje factuur-tje. Ook een prachtig voorbeeld is de glorieuze Coco de Meyere. Liefstyle consultant. In een pakkende zin op haar website vraagt de feel-good-coach zich af: "Wordt jouw identiteit bepaald door jouw succes of bepaalt jouw authenticiteit jouw succes?" Een jaar geleden verhaalde Coco, die iedere ochtend om zes uur powerwalkt, hoe ze in een psychiatrische inrichting werd opgenomen. Dat hoogstaande artikel staat trouwens niet op haar website.

Tirade

Alexander Waringa is onderzoeker aan de Tilburg University en bestuurslid van de NOBCO, de Nederlandse Orde van Beroepscoaches. Hij weet dat ons land ongeveer 15.000 tot 30.000 coaches kent. „Daarvan zijn er slechts 2125 bij ons aangesloten,” zegt de academicus en legt uit dat NOBCO een soort keurmerk is dat weer deel uitmaakt van het grotere Europese keurmerk EIA.

„Als cliënt kun je dat inderdaad als handvat gebruiken. Iedereen mag een bord Coach in de tuin zetten, maar niet iedereen is geschikt en langs een lat met 112 eisen gelegd. Want dat word je als je ons keurmerk wilt voeren. We vragen ons onder meer af: hoe luister je, hoe ga je om met verslaggeving, hoe interacter je met cliënten? Dat gaat alle-

• Onze verslaggever met paardenfluisteraar Tirza Brouwer. „Je leert snel...”
FOTO: VISUMAR

• Alexander Waringa: „Iedereen mag een bord Coach in de tuin zetten.”

FOTO: PERSBUREAU VAN EIJNDHOVEN

maal heel ver en geldt voor individuele coaches, maar we hebben ook Europese EQA-richtlijnen voor coachopleidingen opgesteld, want daarvan zijn er vele honderden, zonder enige controle van de overheid. Ze schieten als paddenstoelen uit de grond, niet zelden als post-hbo opleidingen omdat je dan aan minder strenge voorwaarden hoeft te voldoen. Vooral health- en life-coaches zijn in.”

Hij benadrukt, zelf psycholoog zijnde, dat ook de titel psycholoog onbeschermd is. „Iedereen mag zich psycholoog noemen, maar je telt pas echt mee als je lid bent van het NIP (Nederlands Instituut van Psychologen). Het vak coaching zoekt momenteel ook naar een houvast om het kaf van het koren te scheiden. Over vijf jaar is het een alom gerespecteerd beroep en zijn de excessen weg.”

Dan verhaalt de wetenschapper vol verve over de laatste trend: coaches via internet, het e-coaching. „Ik geloof daar heilig in. Je hoeft namelijk niet te wachten op bijvoorbeeld de wekelijks ontmoeting met je coach. Je kunt on-line emoties delen. Daarbij speelt het opschrijven van je gevoelens, je twijfels, je angsten, je plezier een cruciale rol. Mensen denken dan beter na.”

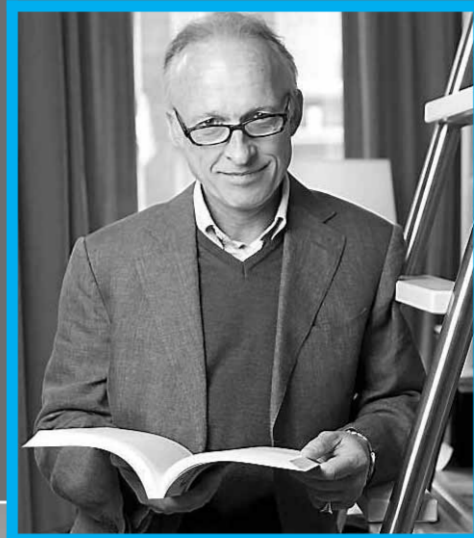
Prachtig allemaal, ook dan kan het nog steeds misgaan. Noem me een 21e eeuwse Robin Hood van de menselijke geest, maar het is niet levensgevaarlijk als een coach op de stoel van een psychiater of psycholoog gaat zitten? „Een goede coach staat niet onder of boven je. Er is geen hiërarchische relatie. Hij is geen adviseur, hij of zij is een sparringspartner, niet meer en niet minder. Een echte senior-coach laat zich niet verleiden tot sturende vragen. Hij laat de cliënt zelf sturen.” Dat zou ideaal zijn, maar Waringa staat niet stil bij de allerlaatste trend: de conflictcoach. Die juist zeer aanwezig is.

Zo'n senior-coach zonder poespas en met alle registraties en keurmerken die je kunt verzinnen is psycholoog Jan van Lidth de Jeude. Hij is aangesloten bij het solide Van Ede & Partners, bureau voor Outplacement en Loopbaanbegeleiding. De sympathieke man verontschuldigt zich als ik binnenkom. „Ik zit nog even in de verdragende houding na een consult met een cliënt. Ik had net iemand met wie ik op gevoelsniveau probeerde te communiceren. Probeerde hem door mijn verdrag af te leiden van zijn rationale, alles beredenerende benadering. Zo'n man moet

HET COACH-TIJDPERK lijkt zijn hoogtepunt te hebben bereikt. Voor alles en iedereen bestaat er een coach als helpende hand. Het fenomeen neemt hilarische proporties aan. Koude-coach, warmte-coach, loopbaan-coach, straatvrees-coach, eet-coach, aardbeien-coach, paarden-coach. Neem een willekeurig zelfstandig naamwoord en plak er het woord coach achter. Maar wie zijn al die mensen?

Worden ze gekweekt in een kas in Aalsmeer? Zijn ze goed of slecht? Hoe test je hun kwaliteiten? Onze verslaggever stapte een week rond in coachend Nederland en raakte volledig de weg kwijt.

Het bracht hem op een idee. Hij is vanaf morgen te boeken als 'kies-je-koers-coach'. Zijn ambitie: directielid. Over een oprukkende trend die zelf schreeuwt om regels en coaching.

• Psycholoog Jan van Lidth de Jeude: „Ik geloof dat velen oprechte bedoelingen hebben.”

FOTO: FRANK DE RUITER

Onze verslaggever wil hoger op en valt in handen van paardenfluisteraar...

je op het andere been zien te krijgen. Vertragen in dit geval.”

Opvallend genoeg is Van Lidth de Jeude geen absolute voorstander van allerlei keurmerken, per se. Ondanks het feit dat hij ze wel allemaal heeft. Zelfs dat van het ICCI, een internationaal certificerende organisatie waar slechts een paar coaches in dit land door zijn beoordeeld. „Maar die certificeringen deed ik meer voor mezelf. Je moet je in dit vak blijven ontwikkelen en blijven uitdagen.” Kan de coach ernstige schade aanrichten? „Hij staart langs zijn Gin & Tonic met schijfje komkommer. „Nee dat denk ik niet. Ik geloof dat velen oprechte bedoelingen hebben en anderen willen helpen. Deels reguleert de markt. De kwaliteit wordt niet alleen bepaald door de coach, maar ook door degene die gecoacht wordt. Zoiets als: een volk krijgt de leiders die het verdient. Zo krijgen ook de Nederlanders de coaches die ze verdienen. Een klacht verspreidt zich snel. Of het fout gaat als de coach op de stoel van de psycholoog of psychiater gaat zitten? Ja, dat kan als er echt sprake is van psychopathologische afwijkingen. Daar is het werk van een coach niet voor bedoeld. In normale gevallen laat het menselijk brein zich niet zomaar openen en zal de schade beperkt blijven.”

Hoe langer je met Van Lidth de Jeude praat, hoe meer ik mijn diepgewortelde vooroordelen over welligheid van de beroepsgroep moet loslaten. „Waarom zou een kunst schilder zichzelf geen coach mogen noemen? Hij kan iets wat anderen niet kunnen: schilderen. Vanuit zijn perspectief kan hij iemand helpen zijn beeld op de wereld en zijn zelfbeeld te verhelderen en zo opbouwende levensadviezen geven.”

Ik wil al jaren directielid worden... Kunt u me daarin coachen? Ik bedoel: de baan kan niet ingewikkeld zijn, maar de weg ernaar toe is nogal onduidelijk. Van Lidth de Jeude: „Bij jullie doen ze toch wel aan

loopbaanbegeleiding?”

Na een kort intern onderzoek, zit ik de volgende dag bij een HRM-adviseur. De vrouw met zwarte haren glimlacht en kijkt me begripvol aan, heel professioneel. Met zalvende kwalificaties als: een echte teamspeler met helikoptervisie en kennis van het metier, probeer ik mezelf aan de hoogste regionen van het bedrijf te verkopen. „Als je echt wilt kan ik je laten testen door een loopbaancoach,” zegt de HRM-adviseur. „Maar dan moet je wel toestemming hebben van je meerdere...”

Dat gaat me te lang duren en afhankelijk zijn van meerdere is niet mijn sterkste kant. Heft dus in eigen handen. Nog meer lezen. Het is allemaal niet makkelijk. Zo raakte ik verstrikt in het web van executive coaches, performance coaches, life coaches, loopbaan coaches en zelfs health coaches. En toen, opeens, was daar de paardencoach. Iemand die de intuïtie van dieren inzet om de mens te lezen. Kijk. De natuurals uitgangspunt. Groot voordeel is ook dat paarden zich niet verliezen in onnavolgbaar jargon.

Cliché

Tirza Brouwer woont met haar paarden en man in de bossen, ergens in het zuiden van het land. Ze is paardenfluisteraar. Tirza reikt af met het cliché: een coach, zeker als die via paarden de mens analyseert, is een mislukte toverkol. Opvallend nuchter, die Tirza. Ze komt uit het bedrijfsleven waar ze carrière maakte als HR-manager, onder meer bij de KLM.

„Ik dacht als ik hard ga werken, gaat de rest ook wel hard werken. Maar niets is minder waar. Mensen zijn, hoe oud ook, grote kinderen die

sturing nodig hebben. Maar hoe?” Bevangen door dat soort vraagstukken koos ze een nieuwe koers en werd coach. „Ik durfde het bijna niet te zeggen. Het barstte er al van. Maar paardencoach was iets nieuws.” Ze kijkt als een betuurd meisje. „Maar ook dat is weer een trend. Ik vind het echter nog steeds geweldig om te zien hoe een dier reageert op een mens en dient als een mens en dient als spiegel. Bij gewone coaching kan het lang duren voordat je iemands zwaktes en krachten boven water krijgt. Paarden voelen perfect aan hoe iemand in elkaar zit.”

Om de ambitie 'directielid' op zijn haalbaarheid te toetsen, moeten we de wei in waar Romeo de Shetlandpony en Yentel wachten. Als ik over de afrastering stap zie je ze denken: daar heb je weer zo'n ikben-opzoek-naar-mezelf-knacker.

Brouwer geeft een simpele opdracht: „Loop naar Romeo, klik hem vast aan de lijn en loop een rondje met hem.” Appeltje eitje. Dat aanlijnen ging prima, maar tijdens het rondje begint Romeo schaamteloos aan m'n broekzak te knabbelen. Na vele rondjes en zigzaggend door een route van pionnetjes komt het harde oordeel. „Je gaat direct en doelgericht aan het werk en praat in het eerste contact niet. Prima. Daarna, tijdens het lopen, praat je juist teveel en dat voelt een paard. Je verliest je autoriteit. Maar er is hoop. Je leert snel. Je liet de lijn vieren en je zag dat Romeo dat prettig vond en braaf meeliep. Je moet leren mensen te bespelen.”

De volgende dag zit ik bij de HRM-adviseur met de mededeling dat ik liever het werkpaard blijf dan stukjes tikt. Zo'n directieplek vraagt me net iets teveel afscheid van m'n cynisme...

Geen stom woord meer

Als je onenigheid hebt met Osama bin Laden kan dat in één klap driehonderd mensen het leven kosten.

Pas tien jaar later is dat een klein beetje rechtgetrokken door de veroorzaker van al dat kwaad naar de andere wereld te helpen.

Van een geheel andere orde is de ruzie tussen Manuel Segovia (75) en Isidro Velazquez (69). Maar het levert ook een dode op: hun taal legt het loodje...

Manuel en Isidro zijn de enige twee nog levende sprekers van het Ayanapaneco. Maar omdat ze groeiende ruzie hebben (ze willen niet zeggen waarover) spreken ze niet meer met elkaar. En daarvoor wordt in hun dorp dus helemaal geen Ay-

klaretaal@telegraaf.nl

apaneco meer gesproken.

De zeltogende taal was tot medio vorige eeuw vrij algemeen verbreid in de provincie Tabasco (Mexico). Maar het verplichte onderwijs in het Spaans bleek voor het Ayanapaneco een sluipmoordenaar. Bovendien kwamen veel nieuwelingen in Tabasco wonen, veel inheemse sprekers vertrokken. De taal brokkelde daardoor in ijtempo af. Zo snel dat Manuel en Isidro momenteel nog de enige sprekers zijn. Als ze tenminste hun mond open doen...

Hun strijd is ten diepste een taalstrijd geworden. De Unesco erkent hen als de enige twee sprekers, maar feitelijk is het Ayanapaneco al uitgestorven.

De Unesco publiceert geregeld een lijst van bedreigde en pas uitgestorven talen. Het zijn vaak indianentalen, talen van Papoea Nieuw-Guinea en talen die in afgelegen berggebieden worden gesproken.

De Unesco deelt ze tegenwoordig in vijf categorieën in. In onze bewoordingen: a) kwetsbaar, b) bedreigd, c) ernstig bedreigd, d) bijna dood, e) recent uitgestorven. In totaal zijn drie van de zesduizend talen in de wereld bedreigd, vindt de Unesco. Andere organisaties hanteren andere cijfers. Dat hangt samen met een afwijkende definitie van het begrip 'taal'.

Op de Unesco-lijst staan meer dan twintig talen die nog slechts twee sprekers tellen. Ze hebben exotische namen als het Arikapu, Baré, Cayuvava, Luri en Xipaya. Maar anders dan het Ayanapaneco worden deze talen in elk geval nog gesproken. Alhoewel, één knallende ruzie over een koe en je kunt ook voor de Arikapu-taal de grafkransen bestellen.

Op de lijst staat ook het Purubora. Het lijkt de taal uit de hollen van het Tora Bora-gebergte van Osama bin Laden. Maar dat is een misvatting. We moeten het Purubora in Brazilië zoeken.

Overigens noemt de Unesco ook enkele bedreigde talen uit onze eigen omgeving, zoals het Limburgs-Ripuarisch, het West-Vlaams en het West-Fries. Ze hebben nog genoeg sprekers, maar ze worden op de zogenoemde rode lijst toch gekarakteriseerd als 'kwetsbaar'.

Daarom is een vermaning aan het adres van Manuel en Isidro op zijn plaats. Een taal is niet bedoeld om je gedachten te verbergen. Doe je mond weer 'open in het Ayanapaneco. Nu kan het nog. Als een van jullie op een tochtig hoekje zijn stem kwijtraakt, kan het zomaar over en uit zijn. Weér een taal minder...